

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

**A „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc**

2008. Március

Tartalom

MÁRCIUS.....	3
Sofron Danilov	3
A legszebb nő.....	3
MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK.....	4
Abaújszántó.....	4
Az abaújszántói	5
Sivák Barnabás Népdalkör bemutatása	5
VICC	6
A Csipke Ünnepe Bábolnán	6
BÖLCS MONDÁSOK.....	12
A MISKOLCI ESZPERANTÓ-MOZGALOM TÖTÉNETE.....	12
A telitalálat	15
A pihenő	16
A 2008-as, év a Nyelvek éve is	16
Hazám.....	16
Márciusi világnapok, nevezetes napok.....	17

MÁRCIUS

Ha kimondom a hónapnevet március, máris a TAVASZ –ra gondolok.
A tavasszal, a nagy és csodálatos TERMÉSZET megújulására.
Mi nők és gyermekek a NŐK NAPJÁRA és a HÚSVÉT-ra,
a férfiak, a felfrissülő női mosolyokra, a SZERETET-re.

A tavaszi örömet leginkább Maurice Merger Tavasz c. versével tudjuk kifejezni, (melynek azonban nincs magyar fordítása) és a következő kis történettel, melyet Bronisláv Csupin, a kiváló udmurtiai eszperantista fordított le eszperantó nyelvre.

Sofron Danilov

A legszebb nő

Egyszer az emberek fogadtak: hogyan néz ki a legszebb nő? Az egyik a gyújtó fekete szemeket szereti, a másik – a szürke szemeket némi kékséggel, és van, aki a barnákat igéretes mosollyal. Egyeseknek a rövid vágott hajak, másoknak a hosszúak – a hullámosak egészen a sarkakig alábukók tetszettek. Az egyik a nyúlánk magas nőt csodálja, a másik a kicsit, a könnyűt, a finoman elegánsat. És mindenkinek a saját elképzelése tűnik az egyedüli helyesnek. Mindenki megpróbálja rábeszélni a másikat a saját döntésére, de eredménytelenül.

Elmentek hát egy tapasztalt öreghez és azt mondták neki:

- Fogadtunk és sehogysen tudunk megegyezésre jutni. Mondd meg, tiszteletreméltó ember, milyen nő a legszebb?

Az öreg hosszan nézte a felhők mögött a távoli hegyek kéklő csúcsát, és derűsen, mosolyogva válaszolta:

- Az, akit szeretnek.

(Pásztor Lászlóné fordítása eszperantóból)

MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK

Most, hazánkba visszatérve, egy újabb, kis utazás következik, mégpedig a „Tokajhegyaljai Borvidék”re.

Abaujszántó

Elhelyezkedés, megközelítés

Abaujszántó, 3500 lakosú kisváros. Borsod-Abauj-Zemplén megyében, Miskolctól 50 km-re Északkeletre a Zemplén hegység lábánál. Közúton nyugat felől: a 3-as számú főútról letérve, délről: Szerencs felől közelíthetjük meg. Vasútállomása és megállóhelye a Szerencs-Hidasnémeti vasútvonalon található.

Történelem

Abaujszántó két régió; Abauj és Zemplén találkozásánál a Tokajt Kassával, Debrecent Krakkóval összekötő fontos kereskedelmi útvonal mentén létrejött település. Évszázadok óta a vidék gazdasági, kulturális központja. A valószínűleg már Szent István idején templommal rendelkező település első írásos említése 1275-ből származik. Kedvező fekvése révén hamar megindult polgáriasodása és a 15. sz-ban mezővárosi rangra emelkedett. Ekkoriban Kassa és Gönc után a harmadik legnagyobb város volt Abauj vármegyében, jelentős számú kézműves és kereskedő réteggel. Kitűnő boorai külföldre is eljutottak. A török időkben fejlődése lelassult. Az előretörő reformáció egyik központjává vált a vidék. Abaujszántó lelkeszei részt vettek Károlyi Gáspár bibliafordító munkájában. A sokáig a Rákócziak tulajdonában levő városba 1711 után a megfogyatkozott lakosság mellé német telepeseket hívtak be. A város a fénykorát a 19. század második felében élte. Ekkor Kassa (Ma Szlovákiában Košice) mögött a második legjelentősebb város volt a megyében. A 19. és 20. sz. eleji események – filoxerajárvány, városi rang elvesztése (1902), Trianon, - fejlődését érzékenyen érintették. 1962-ben megszűnt járási székhely lenni. Ennek ellenére megőrizte a környékben betöltött központi szerepét, és az átgondolt településfejlesztések révén 2004-ben újra városi rangra emelkedett.

Látnivalók, nevezetességek

Az évszázadok során Abaujszántó számos értékes épülettel gazdagodott. Öt felekezet temploma található meg a városban. A legrégebbi, a román kori alapokra épült, eredetileg gótikus római katolikus templom. A 18. századi átépítések ellenére megőrizte a kassai dóm hatását mutató gótikus stílusjegyeit. A barokk stílusú református templom 1752-ben épült. Az evangélikusok copf-stílusú temploma 1798-ból származik. A 19. század elején épült görög katolikus templom, figyelemreméltó ikonosztáza 1798-ban készült. Még áll az egykor jelentős számban itt élt zsidóság temploma a zsinagóga is. A város főutcáján még őrzi néhány ház a 18-19. századi mezőváros hangulatát. Az egyik – az Ulánus- vagy Kapitány-ház – termeiben tekinthető meg a helytörténeti gyűjtemény és a Kalocsay emlékszoba. A klasszicista homlokzatú épület érdekessége a pincéjében található mélykút. A város északkeleti részén Cekeházán található a Patay-család 1820-as évekből származó klasszicista stílusú kastélya. A város neves szülöttének Dr. Kalocsay Kálmán orvos-eszperantistának (nyelvész, költő,

műfordító) a szobrát a város központjában állították fel. Abaujszántó a Tokaj-Hegyalja borvidékhez tartozik. Így a Világörökség része. Pincesorai nemes borok kedvelőit várják. A település szélén feltörő forrás vize gyógyvíz. Itt található a strandfürdő. A városból kiindulva kellemes kirándulásokat tehetünk a Zemplén-hegység érintetlen tájaira: az Aranyos-patak völgyébe, vagy a Sátor- és a Krakkó hegyek felé.

(Abaujszántó prospektus alapján)

**-Kulturális élet-
mely az anyanyelv megőrzése és ápolása érdekében zajlik.**

Az abaujszántói Sivák Barnabás Népdalkör bemutatása

„A szántói széles utca, jaj de nagyon röges..” csodálatosan zeng a szép abaujszántói summás népdal a Sivák Barnabás Népdalkör dalosainak ajkán.

Ez a népdalkör 2001 novemberében kelt életre, a negyedszázadot megélt vegyes kar utódjaként. A jelenlegi dalkör tagjait a városban hosszú évtizedekig működő, ma már nyugdíjas iskola igazgatónő Czina Imréné Erzsike néni toborozta össze. A szomszéd

településen élő Kalina Ferencné (Gitta néni) kérte fel vezetésükre.. Nem volt csoda a kiválasztása, hiszen nagy szakmai múlttal rendelkezik. 22 éve vezet községében Tállyán, egy népdalkört és velük párhuzamosan 6 évig dalolt a taktaharkányi férfikórossal is. A Sivák bácsi népdalkörét megalakulása után hat hónapos együtt dalolással, országos megmérettetésre készítette fel, ahonnan „Ezüst” fokozattal tértek haza. Azonnal fel is vette a csoport Sivák Barnabás a városhoz csatolt Cekeháza juhász emberének a híres nótafának a nevét, aki a népművészet mestere kitüntettetje volt.

A dalosok 6 év óta szorgalmasan járnak 15-16 fővel a próbákra, ami eddig igen csak gazdag eredményeket hozott.

Az énekkar a város színfoltja, szinte minden megmozdulásnak szereplői. Jelenlétük, dalos jó kedvük, különösen emeli az Ivó napok, a szüreti napok rendezvényeit. A környező települések is szíves örömmel hívják Őket egy-egy szereplésre, amit boldogan vállalnak is, egyenlőre minden ellenszolgáltatás nélkül. De jártak már az ország számos távolabbi pontján is.:

Székesfehérvárott, Martfűn. Szolnokon, Tarpán, Mezőkövesden, Pálházán, Mucsonyban hallatták hangjukat a dalt kedvelő közönségek örömeire.

Fenntartójuk a város Önkormányzati testülete.

Rendszeres próba napjuk a kedd este, amelynek helyiséget a Művelődési Ház biztosítja.

Azt vallják, hogy meg kell őrizniük a múltból mindazt, ami jó és értékes és vissza kell juttatni, a mi új életünk egészséges vérkeringésébe, hogy teljesebbé, tökéletesebbé tegye népünk, és a minket követő generációk életét.

Befejezésként áll előttük Babits Mihály intő gondolata.

„Örököse vagy őseid szellemi kincseinek,
Rajtad a sor, megőrizni őket.”

(Kalina Ferencné Gitta néni)

VICC

Az igazgató

A szálloda igazgatója odaszól a pincérnek:

- Miért vitatkozik a klienssel? Nem tudja, hogy a kliensnek mindig igaza van?
- De a kliens azt mondja, hogy ön tolvaj.

(1974. évi 3-as sz. Espero Katolika c. lapból, eszperantó nyelvről magyarra fordította Pásztor László)

A Csipke Ünnepe Bábolnán

2007. aug. 25-26.

- Folytatás -

II. rész

Budapestről vonattal utaztunk Komáromig, a Duna jobb partján levő 20 000 lakosú városig és onnan autóbusszal Bábolnára. Mivel a Komáromba érkezésünktől az autóbusz indulásáig bőven volt időnk, egy kicsit várost néztünk a buszállomás környékén. Megnéztük a Dunát,

mely szürkén hömpölygött a medrében. Láttuk a komáromi várat, ahol Jókai Mór egy ideig rejtőzött az 1848-as magyar szabadságharc után. Visszaemlékeztünk arra, hogy a valamikor itt levő bencés apátság milyen híres volt, és hogy a keleti városrészben római korabeli leleteket találtak. A busz végállomáson levő várostérképen felfedeztük, hogy van ott Zámenhofról elnevezett utca is.

Duna Komáromnál

Az autóbusz Bábolnáig több rövid nevű helységet érintett. Mindenhol csodáltuk a téglából épült régi parasztházakat, (egyetlen egy vályogfalút sem láttunk) szépen művelt, de a szárazságtól kiégett szántókat. Mindenhol napraforgó-, kukoricatáblákat láttunk, a termésük már érett, begyűjtésre alkalmas állapotban voltak. Feketeföldet nem, csak homokos talajokat láttunk.

Bábolna nagyközség Komárom-Esztergom megyében Bécs és Budapest között majdnem félúton, az M1-es autópálya 94-es kilométerszelvényétől délre található. Területe mintegy 34 négyzetkilométer.

Bábolna első írott emléke 1268-ból való. Nevét hajdani birtokosaitól, a Babunai családtól kapta.

A Szent György tiszteletére emelt templomot (mely 1529-ben elpusztult) már az 1328-as években kelt oklevelekben is megemlítették. 1635-től másfél évszázadig a Szapáry család birtokolta a településsel együtt, majd 1789-ben megkezdte működését az Állami Ménes birtok. II. József rendeletére létrejött intézmény az Osztrák-Magyar Monarchia háborúhoz biztosította a ló utánpótlását.

Az azóta itt folyó lótenyésztésnek, a lovas hagyományoknak BÁBOLNA ma is fellekvára. A Shagya-arab ménes fogalom egész Európában, Bábolna nevét nemcsak a lótenyésztés, hanem az itt működő mezőgazdasági nagyüzem eredményei és produktumai tették ismertté. A modern mezőgazdasági termelés alapjául szolgáló termelési rendszerek (kukorica, baromfi, sertés, takarmányozás) kidolgozása és elterjesztése világszerte öregbítették a hírnevét. Említésre méltó programok, melyeket a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok kft szervez:

- minden év júniusában megtartott Nemzetközi Arab Tenyésztés szemle, (mely nemzetközi elismerést vívott ki magának.)

- az augusztus 20-ához kapcsolódó Bábolnai Ünnepi Napok (Ennek keretében Nemzetközi Díjugrató Verseny és Népművészeti Vásár is van), valamint,
- az IKR NyRT- vel (Iparszerű Kukoricatermesztési Rendszer RT) közösen minden évben, szeptemberben megrendezésre kerülő Bábolnai „Nemzetközi Gazdanapok, Szakkiállítás és Vásár”.

Fontos megjegyezni, hogy Bábolna város lakói, vállalatai és természetesen az Önkormányzat közösen és külön- külön is szerveznek szinte minden hónapban országos kulturális rendezvényeket és sportnapokat.

Bábolna az 1958. évtől lett önálló község és 2003- tól város.

Bábolna város életében (az EU csatlakozás szempontjából is) fontosak voltak és ma is azok, a testvérvárosi kapcsolatok, hiszen a nagyközségnek az osztrák Sieghartskirchen, a dán Arden, és a szlovákiai Hidaskürt (Mostova) települések a partnervárosai.

Az elmúlt évtizedekben jelentős fejlődésen ment át. A pusztából nagyközség majd kisváros lett, lakóinak száma 4000 fő. A földgázhálózat, víz, biológiai szennyvíztisztító, telefon, kábel televízió és a saját stúdió, a kiépített utak, tekintetében az infrastruktúrája messze az átlag felett van. A munkanélküliség csak mintegy 3 %- os. Bábolnának új vonzást és arculatot adhat, hogy területén az 52 C fokos gyógyvíz hasznosítását a közeljövőben tervezik.

Említésre méltó és ezért megtekintésre ajánljuk Bábolnán:

- A Mészáros úton a Tiszti kaszinó épülete, melyben étterem, kávéház, a Ménesbirtok történetét bemutató múzeum és külön terem várja az odalátogatókat.
- A XVIII. század elején épített egyhajós, szép berendezésű bábolnai katolikus templom, amelyben koncerteket is rendeznek.
- A templom előtti parkban a csatákban elesett bábolnai lovak emlékműve. Szabó Iván alkotása. Ennek talapzatán a fölirat: „ A leghűségesebb bajtársnak”. Alatta az 1789-től 1945-ig terjedő időszak nagy csatáinak felsorolása.

- A kastély parkjában van a református kápolna, melyet 1934-ben avattak fel.
- A kastély parkjában van a Vadászmúzeum és a Kocsi-múzeum. Melyek, csak előzetes bejelentkezés alapján látogathatók. A múzeum egyik termében kapott helyet a 2 évszázados múltra visszatekintő arablótenyésztés és egyben a bábolnai lótenyésztés története. Itt tekinthetők meg az alapító okiratok, a korabeli lószerszámok és a

különböző versenyeken nyert díjak. Köztük a legértékesebbek Imperial nevéhez fűződnek.

A műemlék jellegű egykori Szapáry kastély is a látnivalók közé sorolandó, mely most a ménés központi épülete.

- A kastély parkjában áll egy közel 300 éves akácfa, melynek aljában Bábólna egyik legnagyobb múltú törzsménjének emléktáblája áll.

- A kastély falán emléktábla:

A BÁBOLNAI HÍRES LOVAK EMLÉKÉRE

„Eljön az az idő melyben Hazánk tele lesz jó és derekas Lovakkal, és midőn anyaföldünkön minden virágozni és ki-ki, aki csak szívja levegőjét, boldogulni fog....

Gróf Széchenyi István”

- A ma már kisvárostól keletre, a Csikótelepi út mellett szabadon látogatható a bábólnai leghíresebb lovak emlékhelye is.

- Az 1970-es évek elején alapított arborétum a pihenni vágyók, a természet szépségeit értékelni tudó emberek kedvelt helye.

A csipke ünnepén 2007. augusztus 25-én „Aranycsipke díj”-at osztott ki a rendezvényt szervező MÁTRAY-HÁZ Kft.

1994- ben családi vállalkozásban alapította a Mátray-Ház Kft, az „Aranycsipke díjat”. Ennek alapítói egyben, a Mátray-Ház Kft alapítói is:

Dr. Mátray Árpád, állatorvos, homeopata

Mátray Magdolna, Népművészet Mestere, csipkekészítő-oktató

Mátray Gyöngyi, bölcsész (MA).

Az „Aranycsipke díj” eszmei célkitűzése:

. A csipkekészítő mozgalomban az alkotókat olyan műalkotás megteremtésére ösztönzi, amely őrzi a csipkekészítési hagyományokat, és utat mutat a jelenen át a jövőbe.

. Olyan jövőbe, amelyben a kézművesség kimagasló technikai csodájával díszítenek viseleti darabokat, lakástextileket, egyházi textileket és egyéb használati tárgyakat.

. A kijelölt célkitűzés érdekében az ihletet adó korszakokat mindig a magyar történelem eseményei alapján hirdetik meg.

Az ünnepélyes díjkiosztások között eltelt két évet arra használják fel, hogy felkészítő előadásokon az adott kor történetével, régészeti emlékeinek bemutatásával és legendák felelevenítésével bővítsék a leendő pályázók ismereteit. Az előadásokat régészek, muzeológusok, restaurátorok, történészek tartják.

A díjkiosztásokra Bábolnán kerül sor két évente, kiállítás keretén belül az alábbi kategóriákban:

- kézi vert csipke,
- kézi varrott csipke,
- kézi rece csipke,
- vegyes technikájú kézi csipke.

Az eddig meghirdetett témák:

- 1996-ban: a honfoglalás kora (I.)
- 1999-ben a honfoglalás utáni fejedelemségek kora (kr.u. 896-1001) (II.)
- 2001-ben Szent István király és kora (Kr.u.1001-1038) (III.)
- 2003-ban fejezetek a magyar történelem 1038 és 1074 közötti időszakából, különös tekintettel Aba Sámuel király, Szent Gellért püspök, Salamon király és korukra.(IV.)
- 2005-ben Szent László király és kora (1077-1095) (V.)
- 2007-re meghirdetett téma: Könyves Kálmán király és kora (1095-1116) (VI.)

A 2007. évi pályázat alkotói és nyertesei:

Jakab Andrásné – „Aranycsipke díj” –Kézi vert csipke kategóriában.

Tóthné Kiss Szilvia – „Ezüstcsipke díj”- Kézi vert csipke kategóriában

Varga Mónika – Elismerő oklevél – kézi vert csipke kategóriában.

Berta Sándorné – „Aranycsipke díj” – Vegyes-technikájú kézi csipke kategóriában.

Czemmel Adamicza Renáta – „Ezüstcipke díj” – Kézi csomózott csipke kategóriában.

A pályamunkák benyújtásakor nevezési díjat kell fizetni. A pályázatra magyar és külföldi pályázókat egyaránt szívesen látnak. Azt remélik, a külföldiek között is lesznek olyan alkotók, akik a magyar történelem meghirdetett korszakát híven áttanulmányozzák, és abból ihletet tudnak meríteni.

Mátray Magdolna mondta el nekünk a csipkekészítésről megfogalmazott gondolatát:

„A csipke a textilművesség királynője, aki mindig szolgál és nem uralkodik.

- szolgál, mert finomságával kihangsúlyozza a textil szépségét, és a többi díszítő technikával megadja annak ünnepélyességét.

- szolgál, mert szépségével megmutatja a készítő dolgos kezek ügyességét és gazdájuk kitartó türelmét.

Nekünk csipkekészítőknek egész életét ez a szolgálat hatja át és irányítja”

Pásztor Lászlóné

-Folytatás következik –

BÖLCS MONDÁSOK

Barátság

Hogy barátod legyen, légy barát.

Szeretet

Értékeld nagyra a kapott szeretetet. Az kitart melletted még akkor is, amikor az aranyad és az egészséged már eltűnt.

(Dudich Endre gyűjtéséből magyarra fordította Pásztor László)

Pál István

A MISKOLCI ESZPERANTÓ-MOZGALOM TÖTÉNETE

Az Eszperantó első negyedszázada 1887 – 1912

/ A varsói könyvtől a miskolci könyvesboltig /

Zamenhof nyelve – Bólyai János is.

Amikor 1960-ban Miskolcon a III. Északmagyarországi-Eszperantó Találkozó egyik programjaként felavatták a Zamenhof utca emléktábláját, a környező házak lakó keveset tudtak az eszperantó nyelvről és alkotójáról. Nem tudták, hogy Zamenhof nyelve előtt 174, utána még 116 nyelvkísérlet történt s ezek közül egyedül az Eszperantó maradt életképes.

Azt sem tudhatták, hogy 1772 és 1913 között hét magyar származású nyelvalkotó is volt, közöttük Bólyai János, világhírű magyar matematikus is készített egy nyelvtervezetet. Zamenhof már 1878-ban elkészült nyelvtanával, amelynek kulcsát a zseniális szóképző rendszer alkotta, de a gyakorlati tökéletesítés után csak 1887. július 14-én sikerült kiadatni Varsóban.

Az első negyedszázad.

1897-ben Bálint Gábor egyetemi tanár tanítja a nyelvet, Barabás Ábel pedig nyelvkönyvet ad ki Kolozsváron./ 1897-98 / Lengyel Pál 1900-ban Szekszárdon megjelenteti az első magyarországi eszperantó újságot, a „Lingvo Internacia”-t, majd ezt követi 1904-ben az „Esperanto”, 1907-ben a „La Verda Standardo”. A Lingvo Internacia /Nemzetközi nyelv/ megjelenésének első éveiben volt gimnazista diák Szekszárdon / 1904-től / Király Lajos, a miskolci Eszperantó mozgalom későbbi egyik kiemelkedő egyénisége, aki ott Lengyel Pál fiától, kedves barátjától hallott először az eszperantó nyelvről. Az országban megelégnék az eszperantó élet. 1901-ben Budapesten megalakul az első Eszperantó csoport, 1911-ben parlamenti interpelláció hangzik el az Eszperantó érdekében, ezt követően 1912-ben megalakul a Magyar Országos Eszperantó Egyesület, majd 1913-ban a Magyar Eszperantista Munkások Egyesülete.

Miskolci reménységek

Alig telik el néhány év az Eszperantó első nyelvtanának varsói megjelenése után, amikor megszületik 1889. augusztus 19-én Király Lajos Szekszárdon, Baghy Gyula 1891.január 13-án Szegeden, 1891.október 6-án Kalocsay Kálmán Abaújszántón és 1892. március 12-én Győry Nagy Lajos Gömörmihályfalván.

Valamennyiüknek később életük végéig tartós kapcsolatuk maradt az Eszperantóval és többeknek Miskolc városával is.

Kalocsay Kálmán az általános iskolát a 2. osztálytól a mai Szent-Anna téri akkori iskolában, nyolc évet pedig a mai Földes és Lévai gimnáziumokban tanult és utóbbiban tett érettségi vizsgát 1909-ben.

Győry Nagy Lajos – édesapjának ide helyezésével – Miskolcon folytatta 1906. szeptembertől a 6. osztályban gimnáziumi tanulmányait és nem csak egy osztályba, hanem egy padba is került Kalocsay Kálmánnal. Ekkor kezdődött barátságuk, amikor még nem ismerték az Eszperantót.

Király/König/ Lajos 1910-ben Budapesten volt egyetemi hallgató és egyik diáktársától /1904 után/ másodszer hallott az Eszperantóról, tőle leckéket és egy tankönyvet is kapott. Egy hónapi tanulás után 1910 nyarán egy vasúti utazáson külföldi eszperantistákkal tökéletes társalgást folytatott.

Baghy Gyula /édesapja szintén Baghy Gyula/ színész volt, sokat játszott Miskolcon különböző igazgatók társulatában. Az Országos Színészegyesület jegyzője volt. Színészi játékát a társulat legjobbjai között emlegették. A szülők 1899 – 1905 szerepeltek és laktak Miskolcon a „Rákóczi házban” az ifjú Baghy Gyulával együtt.

Az első lépések – Könyvek a kirakatban.

A felsoroltak közül ketten Budapestre kerültek miskolci lakóhelyükről / Kalocsay Kálmán és Baghy Gyula /, s onnan emelkedtek a világhírig. Ketten életük végéig Miskolcon maradtak és meghatározói voltak a megye ill. megyeszékhely Eszperantó mozgalmanak / Győry Nagy Lajos és Király Lajos./

Az első lépéseket 1913-ig ketten tették meg Miskolcon: Kalocsay Kálmán és Győry Nagy Lajos. A miskolci eszperantó nyelvet tanulók megjelenésére és a mozgalom kezdetére nem egyöntetűek a visszaemlékezések. Egyes források 1911-re, mások 1912-re teszik a nyelv tanulását, de az első szervezett tanfolyam mindenképpen 1912-ra esik, amelynek hiteles történetét mint az egyik főszereplő, Dr. Győry Nagy Lajos örökítette meg.

Maga Kalocsay Kálmán az eszperantó nyelvvel való megismerkedésére így emlékezik vissza:

„ Jó hatvan évvel ezelőtt barátommal, Győry Nagy Lajossal megláttunk egy eszperantó nyelvkönyvet egy miskolci könyvkereskedés kirakatában...A könyvet megvettük, a nyári szünidőben tanulgattuk, s legjobban az lepett meg, hogy szeptemberre meg is tanultuk.”

1912.év nyarán – Nyelvtanulás éve

1912 augusztusában volt, amikor Győry Nagy Lajos és Kalocsay Kálmán a miskolci Könyvkereskedő Ferenczi Béni kirakatában meglátták az eszperantó nyelvkönyvet.

Valószínűleg nem csak őket érdekelte Miskolcon az eszperantó nyelv, amelyre a könyveken kívül újsághirdetések is felhívták a figyelmet. Már 1910-ben egy miskolci újsághír szerint „városunkban is sokan foglalkoznak a nyelv tanulásával.”

Győry Nagy Lajos és Kalocsay Kálmán nemcsak könyvekből tanultak, hanem levelezésbe is kezdtek külföldi eszperantistákkal és előfizettek eszperantó lapokra is. Kalocsay ebben az időben magyarul és eszperantóul is kezdett verseket írni. Néhány verse a „Nyugat”-ban is megjelent. A két –most már lelkes eszperantista, főleg Győry Nagy Lajos azonban nem elégedett meg ennyivel. Ez utóbbinak az a gondolata támadt, hogy hasznosítani és tökéletesíteni az eszperantó tudásukat csak úgy lehet, ha 1913 nyarán tanfolyamot vezethetnének Miskolcon és annak megnyitó előadására felkérnék a Magyar Eszperantó Szövetség akkori elnökét.

Tíz év rövid krónikája

/ 1913 -1923 /

/ Az Eszperantó miskolci neves úttörői /

A mozgalom kezdete – Az első propaganda előadás

Az eszperantó nyelv első nagy sikere 1915-ben volt a franciaországi Boulogne-sur Mer –ben. Ezután minden évben más fővárosban rendezték meg és természetesen 1912-ben a jubileumi nyolcadikat a nyelv megjelenésének 25. évfordulója alkalmából Varsóban, ahol az megszületett. Erre az alkalomra képeslapot adtak ki EMINENTULOJ felirattal, melyen 13 eszperantista fényképét helyezték el. Ezek között két magyar volt. Egyikük volt Dr. Giesswein Sándor, a Magyar Eszperantó Egyesület elnöke. Őt kérte fel Győry Nagy Lajos az előadás megtartására, amely napjaul 1913.julius 13-át hirdették meg. Még pedig igen eredeti módon. Zsarnay Lajos, aki később csatlakozott hozzájuk / két évvel fiatalabb egyetemista volt/, felhívást szövegezett meg plakátnagyságúra írva és mellé két kis unokahúgát állítva lefényképezte és ebből képeslapokat készített, amelyeket szétküldött.

A jelzett napon Dr. Giesswein Sándor megérkezett a miskolci Tiszai pályaudvarra, ahol a polgármester megbízásából a város nevében Hodobay Sándor dr. városi főjegyző fogadta. A jó szervezésnek tudható be, hogy a városháza díszterme teljesen megtelt, az előadás sikeres volt.

Az első tanfolyam – Fénykép készült róla

A felhívásra ötvenen jelentkeztek, akiket két csoportra osztottak, s az egyiket Kalocsay Kálmán, a másikat Győry Nagy Lajos vezette. A tanfolyam öt hétig tartott, hetenként két előadással a Deák utcai kereskedelmi középiskolában. A tanfolyam végén fényképet is készítettek.

A miskolci tanfolyami hallgatók között volt Vándor Sándor is, akinek Kalocsay Kálmán volt a vezetője. Később közöttük összekötő kapocs volt József Attila és Ady Endre költészete. Vándor Sándor például „A tó nevetett” c. Ady vers zenéjét a vers fordítójának, Kalocsay Kálmánnak ajánlotta.

Győry Nagy Lajos visszaemlékezése utal arra, hogy Kalocsay Kálmán tanfolyamvezetése számára az eszperantótudást, az irodalmi kibontakozást erősítette. 1913. augusztus 25-én Győry Nagy Lajos 21. névnapját ünnepelte. Erre az alkalomra Kalocsay Kálmán eszperantó nyelvű üdvözlő verset írt.

A következő 1914. évi tanfolyamot a háború hiúsította meg.

Az első világháborúban – a béke nyelvén

Az 1914-ben kitört világháború és a mozgósítások megakasztották a mozgalom szervezeti életét. Az 1914-ben tervezett II. Világkongresszust Párizsban nem tartották meg. Zamenhof is csak kerülő úton tudott visszatérni hazájába.

A háború idején a budapesti „La Verda Standardo 1915. évi októberi száma arra szólította fel a hadseregbe bevonult magyar eszperantista katonákat, hogy a harctéren is viseljék az eszperantisták zöld csillagát, így adjanak kifejezést háborúellenességüknek.

Baghy Gyula 1915-től 6 évig a szibériai fogságban is eszperantó nyelvtanfolyamokat szervezett különböző nyelvű sorstársai között. Király Lajos 1916-17-ben a fronton katonatársainak tartott tanfolyamot, majd békés lövészárk-találkozón finn származású katonákkal eszperantóul is társalgott.

Kalocsay Kálmánt is bevonultatták orvosi szolgálatra. Oda eszperantó irodalmi könyveket vitt magával és ott kedvet kapott versek írására és fordítására.

Győry Nagy Lajost a háború végén behívták katonának. 1918-ban megsebesült. A Tanácsköztársaság idején Miskolcon a forradalmi törvényszék jegyzője, majd vádbiztosa. Ezért később 1920-25-ig Mezőcsátra helyezték ügyvédnek.

-Folytatás következik -

Pásztor Lászlóné

A telitalálat

A 20. század elején történt, hogy egy fiú, tanuló, megkérdezte apját:

- „Igaz, hogy a majomtól származunk?”

Az apa, meglepődve tette félre az újságot. Kissé gondolkodott, majd szilárdan válaszolta:

- „Én semmiképpen sem származok a majomtól, de te igen!”

(A fenti históriát villamoson hallottam, amikor két idős hölgy beszélgetett egymással. Otthon én azonnal eszperantóra fordítottam és elküldtem egy levelezőtársnőmnek. 1976-ban.)

A pihenő

Hazafelé igyekeztünk a belvárosból, három éves fiammal. Fáradt volt és rosszkedvű. Mindenáron le akart ülni a téli utcán a hókásás járdára. Nem engedtem, hát ő hisztériásan sírni kezdett.

Először csitítgattam, de aztán hagytam, hogy tegye, mert már én is nagyon vágytam, hogy hazaérjünk.

Még sírdogált egy darabig, aztán hirtelen abbahagyta.

Hozzáfordulva boldogan mondtam, hogy örülök, amiért abbahagyta a sírdogálást.

Erre, ő máris tájékoztatott, hogy dehogyis hagyta abba, csak pihen.

(Eszperantó nyelvű történetemet most magyarra fordítottam)

A 2008-as, év a Nyelvek éve is

Ebből az alkalomból mutatjuk be magyarul is, Nikolao Hovorka eredetileg eszperantóul írt versét

Nikolao Hovorka

Hazám

Hatalmas hazám van ezen a féltéken,
fájdalom ez nekem s ugyanakkor: remény.

Véremben hétféle nemzetség kavarg,
mind a hétnek külön-külön hálás vagyok.

Szász, cseh, bajor, olasz, horvát és francia,
osztrák is, így vagyok én hét nemzet fia.

Vajon melyik adta a legjobb cseppeket?
Egy egésznek érzem együtt mind a hetet.

Ez a sokszínű vér cirkulál testemben,
ez hevít, ösztönöz, vágyakozik bennem.

Ezt a sokszínű vért egy szivattyú ontja,
egy a rendszer, minek szívem a központja.

Vérem hét forrásból egy mederben tartja,
egyetlen hazáért, csak ez egyért hajtja:

ezen a földgömbön legdrágább hazáért:
az örök és büszke szent Európáért!

Fejes Márton fordítása

Hovorka, Nikolao (a VH. előtt Zderas bárója) osztrák író, a német nyelvű „Berichte” főszerkesztője (Wien). 1901. december 6-án született Teslicsben Boszniában. Lapjában állandó rovatot adott az eszperantónak Bécsben az osztrák eszperantisták elnöke volt

Társzervezője volt a nagy sikerű Cseh-módszerű eszperantó-nyelvű tanfolyamoknak: Bécsben 1932 tavaszán, majd titkára lett az Osztrák Eszperantó Szövetségnek.

Gyengéd hangú költő, akinek a költemény ünnepnapi élvezet. Annak ellenére, hogy nem írt sok verset, lelki billentyűzete különböző melódiákat szólaltat meg. Néha erősen meggyült érzéssel, amelynek jellemző példája a „Testvérek fogjatok kezét” c. költeménye.

(F. Szilágyi szövegét az 1968-évi Eo-Enciklopédiából magyarra fordította Pásztor László)

Márciusi világnapok, nevezetes napok

Március 1, március 8: Az USA 1954. március 1-én hidrogénbomba-kísérletet hajtott végre a Bikini-szigeten. A Csendes óceánon tevékenykedő Fukura Muru japán halászhajó legénységét radioaktív sugárfertőzés érte. Az 1954-ben történt tragikus esemény emlékére 1964 óta Japánban Nemzeti Békenapot tartanak március 1-én. Ebből az alkalomból és a Nemzetközi Nőnapra, Osioka Taeko felkérésére most Pásztor László küldte el üdvözetét Japán aszonyainak, leányainak.

Március 15: a Magyar Köztársaság Nemzeti Ünnepe, az 1848-1849-évi forradalom és a Habsburg uralom elleni függetlenségi szabadságharc emlékére ünnepeljük meg ezt a napot.

Március 21: a Faji Megkülönböztetés Elleni Nemzetközi Küzdelem Világnapja., de
Március 21: a Költészet világnapja is.

Március 21: A Planetáris Tudat Világnapja is Hagyománya révén az ember átérzi, hogy az emberiség egységes.

Március 23: Meteorológiai Világnap. 1960-tól ünnepeljük.

A rakéták, űrhajók fellövéséhez elengedhetetlenül szükségesek a meteorológiai ismeretek.

A meteorológia (görög kifejezés) a légkörrel és a benne lejátszódó fizikai folyamatokkal foglalkozó tudomány. A geofizika részterülete. Kutatásaiban a Föld számos helyén végzett meteorológiai megfigyelések adatai alapján a fizikai következtetés, a földrajzi áttekintés és a matematikai statisztika módszereit alkalmazza.

Ágai: 1, az elméleti v. dinamikus meteorológia a légköri folyamatokat az elméleti fizika egzakt törvényeire vezeti vissza; 2, az általános meteorológia a légköri jelenségek leírását és kísérleti fizikai magyarázatát adja; 3, az éghajlatlan v. klimatológia a Föld különböző területeinek légterében fellépő időjárások együttesét és rendszerét kutatja; 4, az időjelzéstani v. szinoptikus meteorológia az időjárási folyamatok területi elemzése alapján előrejelzéseket készít. Az alkalmazott ágai: 1, a repülési meteorológia a légi közlekedés meteorológiai vonatkozásait kutatja; 2, a tengerészeti meteorológia a tengerek légterének időjárásával foglalkozik; 3, a bioklimatológia a légkör és életjelenségeinek kapcsolatait vizsgálja; 4, az agrometeorológia az időjárás és az éghajlat hatását tanulmányozza a szántóföldi, kertészeti, erdészeti növénytermesztésre és az állattenyésztésre vonatkozóan; 5, az orvosi meteorológia a betegségek és a gyógyítás időjárási feltételeit kutatja; 6, a törvényszéki meteorológia az igazságszolgáltatás és az időjárás kapcsolatait elemzi; 7, a rádió meteorológia a rádióhullámok terjedésének vizsgálatával végez komplex légkörkutató munkát.

Körülbelül 1981 óta észleljük a klímaváltozás bizonyos jeleit. Előnytelen, világméretű, világméretű változásokat észlelünk. Helyenként kevés a csapadék. Máshol özönvízszerű esők, áradások pusztítanak, Az Északi Sarkon olvadnak a jéghegyek és az évszakok 1-2 hónappal eltolódnak. Az évszázados időjárási jóslások kezdik a hitelüket veszíteni. Ezek lassan már csak arra lesznek jók, hogy bizonyítsák: volt idő amikor télen tél volt, tavasszal tavasz, nyáron nyár és ősszel ősz.

(Wikipédia - Nevezetes Napok, Világnapok és az 1961. évi Új Magyar Lexikon alapján Pásztor Lászlóné)

Kellemes Húsvétot!

NORDHUNGARIA INFORMO

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Király u.25. 2/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Tel.: + 36 70 570 8895

Retpošto: pasztor.laszlo4@chello.hu

Retpaço: <http://kiralylajos.extra.hu>

MSN: pasztor.laszlo4@chello.hu